

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2020 M. BIRŽELIO 22 D. NUTARIMO
NR. 697 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORINĖS JŪROS IR (AR) LIETUVOS
RESPUBLIKOS IŠSKIRTINĖS EKONOMINĖS ZONOS BALTIJOS JŪROJE DALIŲ,
KURIOSE TIKSLINGA ORGANIZUOTI KONKURSA (KONKURSUS)
ATSINAUJINANČIUS ENERGIJOS IŠTEKLIUS NAUDOJANČIŲ ELEKTRINIŲ
PLĖTRAI IR EKSPLOATACIJAI, IR ŠIŲ ELEKTRINIŲ ĮRENGTŲJŲ GALIŲ
NUSTATYMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORINĖS JŪROS IR (AR)
LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠSKIRTINĖS EKONOMINĖS ZONOS BALTIJOS JŪROJE
DALIŲ, KURIOSE TIKSLINGA ORGANIZUOTI KONKURSA (KONKURSUS)
NETAIKANT SKATINIMO PRIEMONIŲ ATSINAUJINANČIUS ENERGIJOS
IŠTEKLIUS NAUDOJANČIŲ ELEKTRINIŲ PLĖTRAI IR EKSPLOATACIJAI, IR ŠIŲ
ELEKTRINIŲ DIDŽIAUSIOS LEISTINOS GENERUOTI GALIOS IR MAŽIAUSIOS
ĮRENGTOSIOS GALIOS NUSTATYMO“ PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
2022 M. SPALIO 19 D. NUTARIMO NR. 1049 „DĖL REIKALAVIMŲ ASMENIMS,
SIEKiantiems ĮGYTI BEI ĮGIJUSIEMS TEISĘ PLĖTOTI IR EKSPLOATUOTI
ATSINAUJINANČIUS ENERGIJOS IŠTEKLIUS NAUDOJANČIAS ELEKTRINES
JŪRINĖJE TERITORIJOJE, IR JŪRINĖS TERITORIJOS TYRIMŲ BEI KITŲ VEIKSMŲ
ATLIKIMO IŠLAIDŲ KOMPENSAVIMO APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“
PROJEKTŲ (TOLIAU KARTU – PROJEKTAI)
(TAP-23-306, TAP-23-307, TAP-23-308)
(TAIS NR. 23-2306(2), 23-2307(2), 23-2308(2))**

Nr.
Vilnius

Skubos tvarka įvertinę Projektų ir kartu su Projektais pateikiamų dokumentų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimo Nr. 697 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių įrengtųjų galių nustatymo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Projektas Nr. 1):

1. Atkreiptinas dėmesys, kad kartu su Projektu Nr. 1 pateiktas lyginamasis variantas neatitinka Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 207 punkto reikalavimų, todėl būtina jį patikslinti.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) netaikant skatinimo priemonių atsinaujinančius

energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių didžiausios leistinos generuoti galios ir mažiausios įrengtosios galios nustatymo“ projekto (toliau – Projektas Nr. 2) esminių pastabų ir pasiūlymų neturime.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 19 d. nutarimo Nr. 1049 „Dėl Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Projektas Nr. 3):

2. Pažymėtina, kad rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas) projektą nebuvo atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, todėl, tinkamai neįvertinus poveikio atitinkamoms sritims (įskaitant poveikį teisei sistemai), praėjus tik keliems mėnesiams yra pateiktas Nutarimą keičiantis Projektas Nr.3. Toks dažnas teisės aktų keitimas, tinkamai neįvertinus pasekmių, neatitinka teisėkūros ekonomiškumo principo, todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsniu, siūlytina *visais atvejais*, kai teisės akto projektu siūloma reglamentuoti naujus, iki tol nereglamentuotus teisinius santykius, kaip pavyzdžiui, šiuo atveju – nustatyti naujas taisykles asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą ir pateikti vertinimo rezultatus pažymoje.

3. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektu Nr. 3 siūloma keisti Nutarimą, kuris šiuo metu yra dar neįsigaliojęs, nes jo įsigaliojimas atskiru punktu numatytas „praėjus 2 mėnesiams po Europos Komisijos pritarimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalies nuostatas“, t.y. kai bus suderinta valstybės pagalbos schema. Tačiau minimas Nutarimas buvo patvirtintas Vyriausybės ir suteikė rinkos dalyviams pagrįstų lūkesčių dėl numatomo teisinio reguliavimo, todėl kyla klausimas dėl konstitucinės teisėtų lūkesčių apsaugos keičiant teisinį reguliavimą. Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs (2016 m. sausio 25 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimai), kad teisinio reguliavimo pakeitimai turėtų būti daromi taip, kad asmenims, kurių teisei padėčiai jie turi įtakos, būtų *užtikrinta reali galimybė prisitaikyti* prie naujos teisinės situacijos. Todėl, siekiant sudaryti sąlygas asmenims ne tik susipažinti su nauju teisiniu reguliavimu anksčiau, nei jis pradės galioti, bet ir tinkamai pasirengti numatomiems pakeitimams, gali būti būtina nustatyti *vėlesnę jo įsigaliojimo datą*. Kiek laiko prisitaikymui derėtų palikti kiekvienu konkrečiu atveju, turėtų būti vertinama atsižvelgiant į daugelį aplinkybių: teisės akto paskirtį teisės sistemoje ir juo reguliuojamų visuomeninių santykių pobūdį, subjektų, kuriems jis taikytinas, ratą ir jų galimybes pasirengti naujo teisinio reguliavimo įsigaliojimui, kitas svarbias aplinkybes. Atsižvelgiant į šią konstitucinę doktriną, būtina pateikti visapusišką pagrindimą dėl poreikio šiuo metu atlikti teisinio reguliavimo pakeitimus ir (ar) galimos vėlesnės Projekto įsigaliojimo datos. Atkreiptinas dėmesys, kad

Nutarimas apima teisinį reguliavimą su papildomu skatinimu (kuriam rinkos dalyviai jau galėjo pradėti ruoštis), o siūlomas reguliavimas numato nuostatas be skatinimo, tik vėliau įtraukiant su skatinimu susijusias nuostatas. Siekiant išvengti panašių situacijų, siūlytina apsvarstyti ir įvertinti galimybę atskirais teisės aktais (atskiris aprašais) išdėstyti atskiras nuostatas.

4. Papildomai pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas, išdėstytas Projekte Nr. 3 nėra aiškus ir įneša nemažais painiavos: dabar galiojantis Nutarimas parengtas (preambulėje nurodyta) Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio „*Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas elektros energijos gamybai Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje Baltijos jūroje*“ pagrindu (t.y. su skatinimo elementu), o kaip dabar įsigaliosiančio Projekto Nr. 3 teisinis pagrindas nurodomas Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnis „*Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas elektros energijos gamybai jūrinėje teritorijoje netaikant skatinimo priemonių*“ (t.y. be skatinimo), kuris suderinus valstybės pagalbos schemą vėl keičiamas į Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnį (pažymėtina, kad tiek 22, tiek 22¹ straipsnio redakcijos keičiasi suderinus valstybės pagalbos schemą). Tad toks siūlomas preambulės dėstymas nėra tinkamas, nes vienoje versijoje nurodomas tik vienas iš paminėtų straipsnių, o toliau Projekto Nr. 3 tekste pateikiamos nuorodos tiek į 22, tiek į 22¹ straipsnius. Tad iš Projekto Nr. 3 nuostatų visiškai nebeaišku, kokia apimtimi Projektas Nr. 3 įgyvendina Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymą, todėl siūlytina patikslinti tiek Projektą Nr. 3, tiek raštą, kuriuo Projektai teikiami išvadai gauti (toliau – raštas).

5. Siūlytina iš esmės patikslinti Projektą Nr. 3, nes jo dėstymas neatitinka Rekomendacijų VII skyriaus reikalavimų. Papildomai būtina paminėti, jog įprastai nauja redakcija teisės aktas dėstomas, kai keičiasi daugiau kaip pusė jį sudarančių punktų (Rekomendacijų 141 punktą), tačiau minimu atveju Projektu tvirtinamo aprašo (toliau – Aprašas) nuostatos (su menkomis išimtimis) beveik visiškai atitinka galiojančias nuostatas: Aprašo 3–22 punktai atitinka patvirtintus 13–32 punktus (su papildomu papunkčiu), Aprašo 23–34 punktai atitinka patvirtintus 33–44 punktus ir t.t. Svarstytina, ar pagal Teisėkūros pagrindų įstatymą pasirinktas efektyviausias teisėkūros būdas ir ar keitimų nebuvo galima atlikti kitu būdu.

6. Siūlytina papildomai įvertinti ir papildyti argumentaciją dėl naujos redakcijos Aprašo 22.2 papunkčio, 39 ir 40 punktų pagrįstumo ir atitikimo įstatyminėms nuostatom.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad kartu su Projektu Nr. 3 pateiktas lyginamasis variantas neatitinka Rekomendacijų 207 punkto reikalavimų, todėl būtina jį patikslinti.

8. Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad Projektai derinti su suinteresuotomis institucijomis ir subjektais, tačiau TAIS negalima rasti kai kurių kartu su Projektais pateikiamose derinimo pažymoje minimų raštų. Siūlytume Projekto rengėjams pateikti suinteresuotųjų institucijų pastabas kaip atskirą priedą prie rašto, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 19.7 papunkčio nuostatas.

Teisės grupės patarėja

Renata Adomaitytė-Šliogerienė